

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย สรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทย เกี่ยวกับบทบาทในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของวัฒนธรรมไทย และบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากแผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร วารสาร เอกสาร บทความ หนังสือต่าง ๆ รวมทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นได้สร้างแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด เพื่อถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า และแบบปลายเปิด แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาและด้านวัฒนธรรมไทย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและแก้ไข เมื่อปรับปรุงแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะไว้แล้วได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนตัวอย่างประชากรจำนวน 10 คน แล้วนำผลจากการทดลองใช้นั้นมาปรับปรุง แก้ไขให้แบบสอบถามมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากนั้นนำเอาแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร คือครูภาษาไทยซึ่งสอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 3 จำนวน 20 โรงเรียน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 225 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาที่เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์จำนวน 203 ชุด คิดเป็นร้อยละ 90.22

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติคือ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) แล้วนำเสนอในรูปตารางส่วนในตอนที่ 3 ข้อมูลซึ่งได้จากแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นำเสนอในรูปของการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ครูสอนวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 31-35 ปี วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี และส่วนใหญ่จะสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีชั่วโมงสอนสัปดาห์ละ 16-20 คาบ หน้าที่พิเศษซึ่งครูภาษาไทยส่วนใหญ่รับผิดชอบนอกจากการสอน ได้แก่การเป็นที่ปรึกษาชุมชนเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย ครูภาษาไทยส่วนใหญ่นิยมอ่านอยู่ในภาคใต้และสามารถพูดภาษาท้องถิ่นภาคใต้ได้ ส่วนในด้านการอบรมความรู้ด้านวัฒนธรรมนั้น ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทยเลย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย

2.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นในระดับมากที่สุดว่า ครูภาษาไทยควรส่งเสริมให้มีการฝึกทักษะด้านมารยาท และการปฏิบัติตนในสังคมให้แก่นักเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุมวัฒนธรรมไทย หรือชุมนุมที่เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมนุม คัดต่อเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยาย หรืออภิปรายเรื่องน่ารู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่ครูอาจารย์ และนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนและทำงานรวมหมู่ เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

และฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และเพื่อให้การถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมไทย มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ครูควรใช้อุปกรณ์ประกอบการศึกษา เช่น ภาพ วัสดุ หรือเครื่อง-มือ เครื่องใช้ของชาวบ้าน นิทานเพลงพื้นบ้าน และเอกสารต่าง ๆ อันได้มาจากแหล่ง ความรู้ในชุมชน

2.2 ด้านการค้นคว้าศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นในระดั้มากกว่า ครูภาษาไทยควรรวบรวมความรู้ด้านวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรม บันทึกไว้ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา เขาร่วมงานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ ตลอดจนจนชมการแสดง การละเล่นพื้นบ้านที่จัดขึ้นในชุมชน และศึกษาทำความเข้าใจ นโยบายวัฒนธรรม แห่งชาติ

2.3 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมและเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นในระดั้มากกว่า ควรนำสิ่งประดิษฐ์และศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่น ออกจำหน่ายเผยแพร่ เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจที่ดีแก่ประชาชนและเพื่อค้ำจุนรักษาไว้ ควรมีการจัดตั้งชมรมหรือสมาคมครูภาษาไทยขึ้น ครูภาษาไทยควรให้คำแนะนำ และส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูการจัดทำศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ตลอดจนส่งเสริมให้เยาวชน หรือผู้นำชุมชน ทักษศึกษาหรือเข้าร่วมการอบรมความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยในที่ต่าง ๆ

2.4 ด้านการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นในระดั้มากที่สุดว่า ครูภาษาไทยควรเป็นแบบอย่างที่ดี แก่คนทั่วไปโดยการมีความ กตัญญูกตเวทิต่อบุพการี แนะนำสั่งสอนลูกหลาน ผู้ใกล้ชิดให้ประพฤติปฏิบัติดี ควรมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่น มีความเป็นระเบียบ รักความสะอาด และรู้จักแต่งกายเหมาะสม ตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

ตอนที่ 3 ปัญหาหรืออุปสรรคและข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหาหรืออุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าในทางปฏิบัติครูภาษาไทยมีบทบาทในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทยได้ไม่เต็มที่เนื่องจากหลักสูตร เน้นเนื้อหาวิชาสามัญมากเกินไป เวลาเรียนมีน้อย นักเรียนขาดความสนใจ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญจึงขาดการสนับสนุน งบประมาณและอุปกรณ์มีน้อย ครูมีภาระทางเศรษฐกิจรักตัวเหลืองคันคว้าศึกษาไม่เพียงพอ รวมทั้งไม่มีกลุ่มหรือสมาคมเป็นแกนนำในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและจัดกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดเผยแพร่ความรู้ด้านวัฒนธรรมไทย

ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เน้นเนื้อหาความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยให้มากขึ้น ปรับปรุงเวลาเรียนให้เหมาะสม ผู้บริหารโรงเรียนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย สนับสนุนครูภาษาไทยในการจัดกิจกรรมเพิ่มงบประมาณให้เพียงพอ ครูภาษาไทยต้องปรับปรุงวิธีการเรียนการสอน มีอุปกรณ์ประกอบที่น่าสนใจ จัดตั้งชุมนุมเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทยขึ้น นอกจากนั้นรัฐควรเพิ่มสวัสดิการแก่ครูให้มากขึ้น เพื่อครูจะได้ไม่ต้องรับภาระทางเศรษฐกิจที่หนักจนเกินไป มีแผนงานด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมที่แน่นอนโดยความร่วมมือของทุกหน่วยงาน มีการจัดอบรมความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยให้แก่ครูและจัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมในการเผยแพร่ความรู้ด้านวัฒนธรรม ตั้งศูนย์วัฒนธรรมขึ้นในสถาบันการศึกษาที่มีความพร้อม และครูภาษาไทยควรเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนตามโอกาสอันเหมาะสม

3.2 เหตุผลที่ครูภาษาไทยควรมีบทบาทในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย

ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าครูภาษาไทยควรมีบทบาทในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและถ่ายทอดวัฒนธรรมและเนื้อหาวิชาภาษาไทยมีความเหมาะสมในการสอดแทรกความรู้ทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ครูภาษาไทยยังเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน คอยอบรมสั่งสอนและชี้แนะให้นักเรียนเข้าใจถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทย และในส่วนของสังคม ครูภาษาไทยเป็นผู้นำชุมชน มีความรู้และเป็นที่ยอมรับในสังคม จึงสามารถให้ความรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยให้แก่ประชาชนได้อย่างดียิ่ง

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ครูภาษาไทยซึ่งสอนในระดับมัธยมศึกษาส่วนมากมีวุฒิระดับปริญญาตรี ซึ่งตรงกับผลการวิจัยที่ผ่านมาซึ่งมักจะพบว่าครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในสังกัดกรมสามัญศึกษานั้นจะมีวุฒิระดับปริญญาตรี เป็นส่วนใหญ่ ส่วนในคานชั่วโมงสอนของครูนั้น ครูภาษาไทยรับผิดชอบชั่วโมงสอน 16-20 คาบ ต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นไปตามกำหนดมาตรฐานอัตรากำลังที่กำหนดชั่วโมงปฏิบัติงานของครูสายการสอนไว้ระหว่าง 18-20 คาบ ต่อสัปดาห์ และจากโรงเรียนทั้งหมด 20 โรงเรียน มีครูภาษาไทยเป็นที่ปรึกษาชุมชนเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทยถึง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 จะเห็นได้ว่าโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมชุมชนภาษาและวัฒนธรรมไทย จะมีอาจารย์ที่ปรึกษามากกว่า 1 คนขึ้นไป ซึ่งแสดงว่าโรงเรียนส่วนมากให้ความสนใจและสนับสนุนกิจกรรมด้านนี้

เกี่ยวกับการเข้ารับการอบรมด้านการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย พบว่าครูภาษาไทยส่วนมากไม่เคยเข้ารับการอบรมเลย ปัญหาที่ตามมาก็คือ ครูภาษาไทยขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและวิธีการอนุรักษ์ส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีพอ จากแบบสอบถามจะเห็นได้ว่า หน่วยงานที่จัดอบรมอยู่ในปัจจุบันยังมีอยู่เป็นจำนวนน้อย อันได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สถาบันทักษิณคดีศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด และหน่วยศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา 3 จัดได้ว่ายังขาดแคลนองค์กรซึ่งรับผิดชอบในการจัดอบรม โดยมีโครงการที่ต่อเนื่องและทั่วถึง นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาไทยส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้หรือในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ รวมทั้งสามารถพูดภาษาท้องถิ่นภาคใต้ได้ ในส่วนนี้จะมีผลให้ครูมีความใกล้ชิดกับชุมชน สนิทสนมกับประชาชนในฐานะของคนท้องถิ่นเดียวกัน มีความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน ย่อมจะสามารถมีบทบาทในการส่งเสริมและสืบทอดวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ วีระ บำรุงรักษ์ (2525 : 48-49) ที่กล่าวว่าหากครูภาษาไทยมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวข้องกับชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ มีความสนใจวัฒนธรรมพื้นบ้านพื้นเมือง ก็จะสามารถถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรม

ให้แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี และยังคงมีส่วนร่วมในการทบทวนรักษาวินัยธรรมท้องถิ่นอีก
 ภาย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และ
 สืบต่อวัฒนธรรมไทย

2.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความ
 เห็นว่า ครูภาษาไทยควรร่วมมือกับครูในหมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาอื่น ๆ หรือสถาบัน
 การศึกษาในระดับเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการ
 สอน ซึ่งตรงกับแนวความคิดของ กิบสันและฮันท์ (Gibson Hunt 1965: 242)
 และผลการวิจัยของวิไลวรรณ ทรัพย์เจริญ (2521) นั่นคือ ครูควรสนใจในวิชาที่สอนร่วม
 มือกับเพื่อนครูจัดเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความกระตือรือร้นในการสอนอยู่
 เสมอ นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังเห็นว่า ควรมีการจัดตั้งชุมนุมภาษาและวัฒน-
 ธรรมไทยขึ้นโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงาน โดยครูเป็นผู้ให้คำ
 แนะนำปรึกษา ซึ่งผลดีของการจัดกิจกรรมชุมนุมเพื่อเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทยนี้จากการ
 วิจัยของสมลักษณ์ สุกหอม (2522) พบว่ามีประโยชน์มาก เนื่องจากสามารถเพิ่มพูนความ
 รู้และทักษะทางภาษาไทยให้นักเรียนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามปัญหาหรืออุปสรรคที่จะ
 เกิดขึ้นก็ได้แก่ การขาดงบประมาณและอุปกรณ์ แต่ทั้งนี้หากครูภาษาไทยขอความร่วมมือ
 จากหน่วยงานของทางราชการหรือเอกชนที่มีความพร้อม ก็จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ให้ลดน้อย
 ลงได้

ในด้านวิธีการสอน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการที่ครูภาษาไทย
 จะปรับปรุงวิธีการสอนให้แปลกใหม่ น่าสนใจ และมีการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน เช่น การ
 ใช้เอกสาร วัสดุในท้องถิ่นประกอบการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนได้ออกไปสัมภาษณ์ผู้ทรง
 คุณวุฒิและมีความรู้ในท้องถิ่น ซึ่งต่อวิธีการนี้ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์
 (2523: 40-43) ก็ได้กล่าวถึงบทบาทและลักษณะที่ดีของครูภาษาไทยไว้ว่า "ควรเป็นผู้ที่
 รู้แหล่งวิทยาการเป็นอย่างดี ทั้งที่เป็นบุคคล สถาบันและเอกสาร รวมทั้งนำมาใช้เป็นประโยชน์
 แก่การเรียนการสอนภาษาไทยได้" และจากการวิจัยของ จุไร รังสิกรรพุม (2524)
 รุทิมา ช่างไม้ (2524) วรณี ทิวกุล (2524) ชนิตา วัชรวิเชียรติ (2524) และ

อุบลวรรณ ภักดิ์ (2524) เกี่ยวกับวิธีการถ่ายทอดคัมภีร์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่เยาวชน ก็มีผลที่สอดคล้องกันว่า การสอนโดยวิธีอยู่ค่ายพักแรม คือให้เยาวชนได้รับประสบการณ์ตรง จากการทัศนศึกษาโบราณสถาน สัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในท้องถิ่น การถ่ายทอดโดยวิธีสอนแบบนี้จะทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจ รักและศรัทธาในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่าวิธีการสอนแบบอื่น

2.2 คำนวณการศึกษาค้นคว้า วิธีการซึ่งเหมาะสมในการศึกษาค้นคว้าของครูภาษาไทยก็คือ การเข้าร่วมกับกลุ่มหรือสมาคมซึ่งศึกษาและจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม รวมทั้งค้นคว้าจากแหล่งความรู้ในชุมชน และรวบรวมความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้เป็นหลักฐาน ผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งผู้วิจัยเห็นว่าบทบาทในด้านนี้มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากเป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่ตัวครูเอง และทำให้ครูรุ่นต่อไปสามารถศึกษาจากเอกสารซึ่งครูภาษาไทยได้จัดทำไว้ได้สะดวกยิ่งขึ้น ปัจจุบันศูนย์วัฒนธรรมและสถาบันการศึกษาในภาคใต้หลายแห่ง ก็ได้มีการจัดทำเอกสาร ตลอดจนบันทึกรวบรวมความรู้ด้านวัฒนธรรมพื้นบ้านไว้เป็นจำนวนมาก ครูภาษาไทยจึงน่าจะไขความสัมพันธ์ที่มีกับชุมชนให้เป็นประโยชน์ โดยการร่วมศึกษาความรู้เหล่านี้ ทั้งนี้หากครูภาษาไทยมีความตั้งใจจริงและมีความกระตือรือร้นแล้ว ย่อมจะทำให้ได้รับความร่วมมือจากผู้มีความรู้และประชาชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชนอย่างแน่นอน

2.3 คำนวณการเข้าร่วมกิจกรรมและเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าครูภาษาไทยควรเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนโดยอาจตั้งเป็นสมาคมครูภาษาไทยขึ้น หรือเข้าร่วมเป็นกรรมการของวัดและชุมชน ให้คำปรึกษาด้านการดำเนินชีวิต ตลอดจนระเบียบประเพณีที่ถูกต้อง และร่วมทุนบำรุงแหล่งศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการศึกษา (2518: 142) ก็ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติตนของครูที่สอดคล้องกันว่า ครูควรมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สุจริต เพียรชอบ (2514: 108-117) ก็ได้เน้นบทบาทของครูภาษาไทยไว้คล้ายคลึงกันว่า ครูควรมีบทบาทในการให้การศึกษ อบรมศีลธรรมจรรยาและถ่ายทอดวัฒนธรรมรวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น มีบทบาทในการเป็นผู้นำและร่วมปฏิบัติสังคม นอกจากนี้ ในการเผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน ครูภาษาไทยก็สามารถทำได้โดยการส่งเสริมให้ประชาชนฝึกการแสดงศิลปะพื้นบ้านต่าง ๆ

ที่มุ่งความรู้ด้านศิลปหัตถกรรม อบรมความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ผู้นำชุมชน และจัดทำเอกสารเพื่อให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยออกเผยแพร่ ซึ่งสำหรับบทบาทในคานนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจากการให้ความรู้แก่ประชาชน ที่มีอายุเกินวัยเรียนนี้ เป็นการให้การศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนาควรจัดให้มีขึ้นควบคู่ไปกับการให้การศึกษาแก่เยาวชนในระบบโรงเรียนอันจะมีผลให้การอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทยมีประสิทธิภาพในวงกว้างยิ่งขึ้น

2.4 คานการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ครูภาษาไทยมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง โดยการอบรมสั่งสอนลูกหลานและผู้ใกล้ชิด พร้อมทั้งประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สุจริต เพียรชอบ (2514: 110-112) ซึ่งกล่าวว่า ครูควรเป็นแบบฉบับที่ดีทั้งแก่นักเรียนและบุคคลทั่วไป จะเห็นได้ว่า หากครูภาษาไทยวางตัวได้เหมาะสม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ย่อมจะได้รับการยอมรับจากนักเรียน และประชาชนในชุมชน การอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทยของครูก็จะสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 ปัญหาหรืออุปสรรคและข้อเสนอแนะ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ปัญหาสำคัญที่ทำให้ครูภาษาไทยไม่สามารถมีบทบาทในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทยได้อย่างเต็มที่เกิดจาก ครูมีภาระทางเศรษฐกิจรัดตัว ผู้บริหารไม่สนับสนุน ปัญหาคานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการขาดอุปกรณ์และงบประมาณ ซึ่งปัญหาเหล่านี้การแก้ไขทำได้โดยรัฐ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องของควยการเพิ่มสวัสดิการแก่ครูให้เพียงพอ ปรับปรุงหลักสูตรและเนื้อหาวิชาให้เหมาะสม จัดอบรมความรู้ให้แก่ครูอยู่เสมอและเพิ่มงบประมาณให้มากขึ้น ในส่วนของครูภาษาไทยเองก็ควรมีการปรับปรุงการเรียนการสอนของตนให้สนุกสนานน่าสนใจ ซึ่งจากผลการวิจัยของวิไลวรรณ ทรัพย์เจริญ (2521) ก็ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า ครูภาษาไทยจะต้องมีการเตรียมการสอน มีความกระตือรือร้นในการสอน และปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่า ครูภาษาไทยควรมีการรวมกลุ่มเป็นชมรมหรือสมาคมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นต่าง ๆ คิดค้นวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ไขประโยชน์จากแหล่งความรู้ในชุมชนและขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็จะสามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้

สำหรับบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมไทย ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าครูภาษาไทยมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและมีความเป็นวัฒนธรรมไทยอยู่ในตัวเอง ซึ่งระบุปะนีย นาคทรพ (2514: 1) ก็ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันนี้ว่า ภาษาไทยนอกจากจะเป็นเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจของคนไทยทั้งชาติแล้ว ยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารตลอดจนถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยอีกด้วย นอกจากนี้ครูภาษาไทยยังเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนและเป็นผู้นำชุมชน ย่อมจะสามารถให้ความรู้และชี้แนะวิธีการที่ถูกต้องในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่เสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

1. รัฐควรส่งเสริมงานด้านการศึกษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจัง โดยมีนโยบายและแผนงานที่ต่อเนื่องและรัดกุม จัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้เพียงพอ
2. หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบงานด้านการศึกษา ส่งเสริมวัฒนธรรมโดยตรง เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ควรจัดทำเอกสารซึ่งให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยออกเผยแพร่ จัดโครงการอบรมความรู้ให้แก่ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง สนับสนุนงานของศูนย์วัฒนธรรมในแต่ละจังหวัดให้เปิดกว้างขึ้น เพื่อให้ครูและบุคคลทั่วไปได้เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
3. ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา โดยให้เน้นเนื้อหาและกิจกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มากขึ้น
4. ควรเพิ่มสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้แก่ครูอย่างเพียงพอ เพื่อครูจะได้มีเวลาว่างในการศึกษาตนเอง และเสริมสร้างงานด้านการศึกษาวัฒนธรรมไทย
5. เนื่องจากในปัจจุบันวัฒนธรรมของชาติตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างสูงในสังคมไทย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรหาวิธีปลูกฝังเยาวชนให้มีความรักและศรัทธาในวัฒนธรรมอันดีงามของไทย รู้จักประยุกต์และเลือกสรรวัฒนธรรมที่เหมาะสมของชาติอื่นเข้ามาใช้ โดยไม่ละทิ้งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิมของไทย

6. ผู้ปกครองและครูควรรีไ้การอบรมดูแลและแนะนำสั่งสอนเยาวชนอย่างใกล้ชิด รู้จักนำรูปแบบใหม่ ๆ ที่เยาวชนนิยมชมชอบมาใช้ในการสอศแทรกค่านิยมที่ดี เช่น นำตัวเอก จากภาพยนตร์หรือละครทางโทรทัศน์ มาเป็นแบบอย่างแก่เยาวชนในคาน ความซอสัตย์ ความซนหมั่นเพียร มีน้ำใจ และเสียสละรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ เป็นต้น

7. สื่อมวลชนทั้งโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุและหนังสือพิมพ์ ควรมีบทบาทในการ ส่งเสริมวัฒนธรรมและสร้างค่านิยมที่ดีให้เกิดขึ้นแก่คนในสังคม โดยมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ ความรู้ และเสนอผลงานที่ให้แนวคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งแก่เด็กและผู้ใหญ่

8. ผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมไทยโดยสนับสนุน กิจกรรมการเรียนการสอนในคานนี้ ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสศึกษาคนควาและเข้ารับ การอบรมเพิ่มพูนความรู้

9. ครูภาษาไทยควรรู้จักสอศแทรกเนื้อหาคานวัฒนธรรมและปรับปรุงวิธีการ สอน ให้สนุกสนานน่าศึกษา อันจะเป็นการชักนำให้นักเรียนหันมาสนใจ และไม่เห็นว่าวัฒนธรรม ไทยเป็นเรื่องของความเชยหรือน่าเบื่อหน่ายอีกต่อไป

10. ครูภาษาไทยควรเสริมสร้างความศรัทธาและหวงแหนในวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้แก่นักเรียนโดยการให้นักเรียนได้ออกไปมีประสบการณ์โดยตรง เช่น ให้นักเรียนออกไป ศึกษารวบรวมนิทานพื้นบ้าน ถ่ายภาพโบราณสถานโบราณวัตถุ และร่วมกิจกรรมงานประเพณี ที่จัดขึ้นในท้องถิ่น เป็นต้น

11. ครูภาษาไทยจะต้องตระหนักถึงหน้าที่ของครูในการให้ความรู้และร่วมพัฒนา ชุมชน โดยมีความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและ วัฒนธรรมของท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบทอด วัฒนธรรมไทย เฉพาะคานหรือสาขา เช่น คานศิลปะการแสดงและการละเล่นพื้นบ้าน เพลง กล่อมเด็ก สถาปัตยกรรมไทย หรือคคิชาวบาน เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยบทบาทของครูในสายวิชาอื่น หรือในสถาบันการศึกษา าระดับต่าง ๆ เกี่ยวกับการรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

3. ควรมีการศึกษาวิจัยบทบาทของบุคคลอาชีพอื่น ๆ เช่น ข้าราชการ พ่อค้า หรือผู้นำชุมชน ตลอดจนสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น วัด สื่อมวลชน ทีวีวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์และหนังสือพิมพ์ ในการอนุรักษ์และสืบต่อวัฒนธรรมไทย

4. ในการศึกษาบทบาทของครูภาษาไทยในการอนุรักษ์และสืบต่อวัฒนธรรมไทย ควรมีการศึกษาวิจัยในภาคอื่นหรือในเขตการศึกษาอื่นต่อไป :